

Nr 915

Av herr Keijer m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 83, angående skolväsendets centrala ledning m. m.

(Lika lydande med motion nr 746 i Första kammaren)

Proposition nr 83 innehåller bl. a. förslag om en gemensam skolnämnd för Stockholms stad och län. I personalorganisationen beräknas i första hand ingå nu befintlig personal vid länskolnämnden i Stockholms län, vartill kommer en förstärkning av den administrativa personalen. Däremot upptar förslaget ingen ny skolinspektörstjänst.

Länskolnämnden i Stockholms län har nu förutom länskolinspektören två skolinspektörer. Nämnden har vid upprepade tillfällen förgäves hemställt att bli tilldelad ytterligare en skolinspektörstjänst, vars innehavare skulle handlägga ärenden rörande yrkesskolväsendet. Behovet av en sådan tjänst framstår med ytterligare skärpa då den särskilda representationen i nämnden för de hittillsvarande överstyrelserna nu upphör.

Redan inom det område som länskolnämnden i Stockholms län ansvarar för är behovet av förstärkning av den pedagogiskt utbildade personalen uppenbart. Länets folkmängd har sedan länskolnämndens tillkomst ökat med mer än 110 000 personer och uppgår nu till ca 538 000. Antalet klasser i det obligatoriska skolväsendet i länet, som år 1958 uppgick till 2 136, hade fem år senare ökat till 2 849. Antalet gymnasieklasser ökade under samma tidsperiod från 53 till 186. Den procentuella ökningen av antalet klasser inom det allmänbildande skolväsendet i länet uppgick under femårsperioden till inte mindre än 32 %. Antalet heltidskurser i yrkesskolorna i länet har vuxit till 436, vilket betyder en ökning av omkring 400 % på fem år. Antalet deltidskurser har också mångdubblats. Det säger sig självt att den enorma expansionen ställt och ställer mycket stora krav på den regionala skolledningen. Det kan förtjäna att tilläggas att den procentuella andelen elever i grundskolan av samtliga elever i den obligatoriska skolan uppgick till 89,1 %, vilket placerar länet som nummer fyra i riket, efter Västmanlands län (99,9 %), Stockholms stad (99,7 %) och Jämtlands län (94,2 %). Medelvärde för riket är 60,5 %.

En följd av den hastiga befolkningsutvecklingen i länet och den därav föranledda tillväxten inom skolväsendet har blivit att inspektörerna fått allt mindre tid att besöka skolorna. Medan sammanlagt 752 klasser i länet besöktes läsåret 1959/60, medhans endast 559 klasser läsåret 1962/63. Ju

mer det löpande arbetet inom nämndens kansli ökar, dess mindre tid får inspektörerna att hålla kontakten levande med skolarbetet i kommunerna, och detta i en tid då hela skolväsendet ligger i stöpsleven och både skolledare och lärare har särskilt stort behov av att få rådgöra med skolinspektörerna. Dessa behöver i sin tur göra sig underrättade om vad som sker inom skolväsendet på orten, inte minst med hänsyn till skolplanering och skolbyggnadsverksamhet. Man måste också räkna med att särskilt de allt annat än fåtaliga lärarna utan lärarbehörighet behöver vägledning i sitt arbete.

Särskilt angeläget är det att inspektörerna får möjlighet att tillräckligt ofta besöka de små skolorna ute i skärgården och i glesbygderna — sådana skolor finns många inom Stockholms län — men även de stora kommunerna och de stora skolenheterna behöver besökas. Vid dessa tillfällen diskuteras inte bara undervisningens metod och innehåll utan också skollokaler och deras inredning, undervisningsmateriel och läroböcker, disciplinfrågor och elevvård, skolskjutsar och skolmåltider m. m.

Då ett stort antal ärendegrupper nu blir decentraliserade till det regionala organet och detta organ samtidigt får vidgade uppgifter på skolstadierna ovanför grundskolan föreligger allvarlig risk för att inspektörerna blir så hårt bundna vid löpande göromål på tjänsterummet att besöken i framför allt de avlägsna delarna av länet blir alltför sällsynta. Även om nämndens verksamhetsområde inte hade utsträckts till att omfatta också Stockholms stad, skulle en ökning av antalet skolinspektörer därför ha varit starkt motiverad. Det kan inte få ske att glesbygden blir eftersatt på grund av att många besvärliga tätortsproblem pochar på sin lösning, de må sedan gälla länsdelen av tätortsområdet eller huvudstaden. Hur mycket arbetet på nämndens kansli kommer att öka på grund av att också Stockholms stad skall tillhöra verksamhetsområdet får framtiden utvisa. Man torde emellertid böra räkna med att om inspektörerna skall svara för föredragning i plenum av lärar- och skolledartjänster i samma utsträckning som förut, kommer enbart detta arbete på grund av det mycket större antalet tjänster sannolikt att fördubblas då det gäller det obligatoriska skolväsendet och trefaldigas för tjänster i icke-obligatoriska skolor.

Framför allt måste man räkna med en omfattande insats från inspektörernas sida då det gäller utredningar och föredragningar i ärenden rörande den regionala skolplaneringen. Om nämnden också i fortsättningen skall kunna fullfölja sin uppgift att som statlig regional skolmyndighet ta initiativ, planera och samordna på skolväsendets område, måste dess arbete vila på ett omsorgsfullt utredningsarbete. Detta gäller såväl samordningen mellan staden och kringliggande delar av länet som mellan länskommunerna inbördes.

Länsstyrelsen och länskolnämnden i Stockholms län hade föreslagit en utökning med två inspektörstjänster. Arbetsuppgifterna mellan skolinspek-

törerna skulle då fördelas så att länsskolinspektören skulle som hittills främst ägna sig åt planerings- och samordningsfrågor, två skolinspektörer skulle handlägga frågor rörande grundskolan, en skolinspektör ha hand om ärenden rörande gymnasier och fackskolor och en handlägga yrkes- skolfrågor.

Förslaget om en ökning med två tjänster är starkt motiverat. Det kan dock ifrågasättas, om det inte vore lämpligast att till en början utöka organisationen med en sådan tjänst.

Med stöd av det anförda hemställes,

att riksdagen ville besluta att vid skolnämnden för Stockholms stad och län inrätta ytterligare en skolinspektörstjänst.

Stockholm den 15 april 1964

Augustinus Keijer

Alf Wennerfors

Erik Grebäck

Gunnar Helén